

**Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут філософії НАН України
Інститут історії України НАН України
Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара**

ОСВІТА І НАУКА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

**МАТЕРІАЛИ
II Всеукраїнської наукової конференції
(присвяченої 100-річчю Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара)**

26-27 жовтня 2018 р.

Частина I

**Дніпро
2018**

УДК 303
ББК 63.3
О 72

Редакційна колегія:

Іваненко Валентин Васильович, д.і.н., проф., проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Токовенко Олександр Сергійович, д.філос.н., проф., декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Іщенко Ігор Васильович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Горбатенко Володимир Павлович, д.політ.н., проф., заступник директора Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

Касьянов Георгій Володимирович, д.і.н., проф., зав. відділу новітньої історії та політики Інституту історії України НАН України

Пометун Олена Іванівна, д. пед. н., проф. член-кореспондент НАПН України, головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Хамітов Назін Віленович, д.філос.н., проф., провідний науковий співробітник відділу філософської антропології Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

Крнлова Світлана Анатоліївна, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Висоцький Олександр Юрійович, д.політ.н., проф., професор кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Кривошеїн Віталій Володимирович, д.політ.н., проф., завідувач кафедри соціології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Третяк Олексій Анатолійович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри політології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Окороков Віктор Броніславович, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Ключник Руслан Максимович, к.політ.н., доцент кафедри політології та міжнародних відносин Університету імені Альфреда Нобеля.

О 72 Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій. Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. 26-27 жовтня 2018 р., м.Дніпро. Частина I. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. — Дніпро: СПД «Охотнік», 2018. — 314 с.

У збірник вміщено матеріали II Всеукраїнської наукової конференції «**Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій**», що присвячені осмисленню стану та проблем сучасної освіти і науки в Україні та у світі, визначенню дієвих заходів та оптимальних шляхів подолання негативних явищ в освітній та науковій сферах. Рекомендовано для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів, науковців.

© Колектив авторів, 2018

© ДНУ ім. Олеся Гончара, 2018

медичної освіти в Україні, в якій зазначено, що завданням медичної освіти є забезпечення громадян якісною медичною допомогою через високий рівень підготовки медичних фахівців [2].

О.В. Лінчевський зі співавторами зазначають, що від кількісних показників роботи медичних університетів треба робити акценти на питаннях якості підготовки лікарів та провізорів [1].

Якісно підготований лікар – це лікар, який вміє спілкуватися, знає і вміє врахувати у своїй діяльності психологічні особливості кожного пацієнта. Саме дисципліна «Основи психології» формує такі важливі професійні компетенції, як навички опитування і клінічного обстеження пацієнта. Також завдяки цій дисципліні студенти опановують і покращують навички комунікації, як специфічного виду діяльності, вивчають індивідуально-психологічні особливості особистості пацієнтів.

У примірному навчальному плані підготовці фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» у вищих навчальних закладах Міністерства охорони здоров'я України за спеціальністю 222 «Медицина» кваліфікації освітньої «Магістр медицини», кваліфікації професійної «Лікар», затвердженому листом МОЗ 08.01-30/19087 від 25.07.2016 року навчальна дисципліна «Основи психології» пропонується у блоці вибіркових дисциплін для студентів I курсу. І через це у багатьох закладах вищої медичної освіти її не викладають. Ми в нових програмах з дисципліни «Медична психологія» намагаємося це врахувати, виносячи на самостійне вивчення відповідні теми. Як неможливо вивчати патоморфологів без знання анатомії і гістології, так і вивчення медичної психології та психіатрії неможливо без знань основ психології. Особливо це актуально в підготовці студентів міжнародних факультетів. Адже найчастіше теми для самостійного вивчення вони обходять стороною, а їх мовної підготовки може бути недостатньо для засвоєння в короткі терміни психічних процесів, явищ і їх властивостей.

Саме дисципліна «Основи психології» формує необхідну понятійну базу для якісного опанування дисциплін «Медична психологія» та «Психіатрія. Наркологія» для формування необхідних компетентностей майбутніх лікарів.

Сьогодні, як впливає з нової стратегії розвитку медичної освіти, при розробці нових навчальних планів необхідно врахувати відновлення викладання дисципліни «Основи психології» студентам I курсу за спеціальністю «Медицина» і «Стоматологія». Треба звертатися до МОЗ для виправлення ситуації, що склалася, оскільки вся діяльність системи медичної освіти має бути спрямована на покращення якості навчання студентів і сприяння досягнення найвищих успіхів у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Лінчевський О. В. Шляхи реформування системи вищої медичної освіти в Україні в сучасних умовах / О. В. Лінчевський, В. М. Черненко, Ю. С. П'ятницький, І. Є. Булах // *Медична освіта*. – 2017. – № 3. – С. 6–9. 2. *Стратегія розвитку медичної освіти в Україні [Електронний ресурс] // МОЗ України*. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://moz.gov.ua/uploads/1/7066-14_08_strategia.pdf.

В. П. Стусь, М. М. Моїсеєнко, М. В. Жбаков

МЕДИЧНА ОСВІТА – БІЛЬШЕ ПРАКТИКИ, МЕНШЕ ТЕСТІВ (ПОГЛЯД СТУДЕНТА)

Медична освіта – це довгий і відповідальний процес, який складається з трьох етапів, шість років у вищому навчальному закладі, три роки на інтернатурі у лікарні і потім усю решту життя лікаря. Будучи за крок до закінчення Дніпропетровської Медичної Академії я можу з особистого досвіду охарактеризувати проблеми з якими стикається студент медик в Україні.

Найцікавішим у процесі навчання для нас завжди є і була практика: робота з пацієнтами у палаті, відвідування операцій, спостереження за різноманітними медичними маніпуляціями від найпростіших ін'єкцій до спинномозкової пункції чи інтубування легень. Сучасна програма медичної освіти відводить зовсім небагато часу на це, особливо на перших трьох роках навчання. Більшість часу студенти проводять у аудиторії за вивченням теоретичного матеріалу, що безумовно є необхідним і фундаментальним для майбутньої роботи, але відпрацювання вивченого матеріалу на реальних клінічних випадках набагато краще закріплює його у пам'яті. Під поняття «практика» я підкладаю не лише роботу з пацієнтами, але й застосування макетів, різноманітних анатомічних макропрепаратів, роботу з медичним різногалузевим інструментарієм. Нажаль на сьогоднішній день багато кафедр не мають вдосталь знаряддя, щоб навчити студентів тим речам, які неможна спробувати з реальним пацієнтом. Лише на п'ятому курсі я зміг спробувати зашивання рани на високоякісному макеті кінцівки, виконаному з силікону, що добре імітує людську шкіру і при цьому стійкий до псування, що дуже важливо, адже безліч студентів будуть прокачувати його голкою багато разів. Так, наприклад, на другому курсі ми вчилися робити внутрішньовенні ін'єкції на старих макетах виконаних зі звичайної гуми, звісно ці гумові вени були настільки проколоті нашими попередниками, що якби це був живий пацієнт він би вже потрапив до реанімації через крововтрату. Дуже повчальним був курс хірургії на другому році навчання, де ми ознайомились з великою кількістю хірургічних інструментів і навіть вчилися накладати шви на завчасно придбаних свинячих серцях, але це була перша і остання кафедра де нам дали попрацювати руками у такому обсязі. До того ж студентів зовсім рідко запрошують на операції чи патологоанатомічні розтини, які зазвичай надають зовсім нове уявлення про людський організм та працю лікаря, яке неможливо придбати з підручників. Всесвітньо відомий англійський нейрохірург Генрі Марш у своєму бестселері «Не нашкодь» описуючи свої студентські роки каже про те, що студентів з першого ж року навчання розподіляли на групи по 3-4 людини і на кожен таку групу видавали ціле забальзоване тіло, яке вони поступово на протязі року препарували, розбираючи на найменші частини, а потім здавали іспит на основі виконаної роботи, звісно це дає добре розуміння людської анатомії. Нажаль, хоч ми і маємо доступ до подібних зразків, але в незрівнянно меншому обсязі. Тож я вважаю, що було б дуже добре присвятити практиці більше годин, методів і сильніше пов'язати її з теорією.

Проте, не слід забувати, що теорія, як я вже сказав, є фундаментом без якого про практику не може йти і мова, але нажалі процес її засвоєння зазвичай виявляється важким, особливо з огляду на те, що на сьогоднішній день половина викладачів бачать у собі людину, яка має лише перевірити знання набуті студентом самостійно удома. Дивлячись на себе і оточуючих мене студентів можу сказати, що таким чином зазвичай все зводиться до запам'ятовування інформації, а не до її повного розуміння. Навнаки, коли викладач зацікавлений у тому, щоб дати студенту знання, сам пояснює і веде з нами діалог – приходять більш ясне та структуроване розуміння матеріалу. Такі діалогові заняття проходять набагато жвавіше та можна побачити значну зацікавленість студентів у освоєнні теми. Тож, на мою думку, було б добре, якби деякі викладачі переглянули свою роль у освіті молодих лікарів.

Великою проблемою для більшості студентів медиків стає обрання спеціалізації, оскільки галузей медицини дуже багато і ми дізнаємося специфіку кожної із них лише починаючи з четвертого року навчання, коли загальні теоретичні предмети замінюються почерговими клінічними циклами окремих дисциплін. Кожен хоче якомога раніше обрати собі конкретний шлях, але це не можливо зробити не знаючи про усі можливі шляхи. Було б набагато легше вирішувати, як би нас хоч трохи ближче ознайомили з більшістю галузей іще на ранніх курсах, наприклад хоча б одного – двох днів мед-сестринської практики у різних відділеннях вистачило б для цього.

Під кінець хочу додати, що не дивлячись на вказані мною ускладнення, кожен хто дійсно має бажання - зможе отримати добрі знання і навички, особливо з урахуванням того, що більшість викладачів є спеціалістами високого класу, які при належній зацікавленості студента можуть надати відповідь на будь-яке питання, з урахуванням того, що вищі медичні навчальні заклади співпрацюють з великою кількістю лікарень і на те, що на сучасний студент має доступ до будь якої навчальної медичної інформації.

Входження в світовий освітній простір потребує перегляду нашого відношення до освітнього процесу у нашій державі. Але «чужого не цурайтесь і свого не забувайте». Нам здається, майбутнє медичної освіти в Україні це поєднання кращого світового досвіду з нашими досягненнями. Думка студентів з цього приводу повинна враховуватися при плануванні учбового процесу.

Ю. В. Абдула

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Освіта в ХХІ ст. виступає важливим чинником реалізації економічних цілей держави. Україна має досвід жорсткого адміністративного управління освітньою сферою в умовах планової економіки.

Рівень розвитку вищої освіти характеризується, в першу чергу, рівнем та якісними показниками використання ресурсів (матеріальних, фінансових, трудових), необхідних для її функціонування.

У реформуванні вищої освіти існує безліч різноманітних об'єктивних і суб'єктивних проблем, але проблема фінансового забезпечення є найбільш гострою і важливою на даний час. Економічний рівень країни є досить низький, багато людей саме через нестачу коштів не можуть отримати гідну освіту. Саме нестача фінансів знижує середній показник рівня освіти суспільства. Тому необхідне вироблення конкретної стратегії для її вирішення.

Прогрес і динаміка розвитку суспільства потребують створення таких умов, за яких вища освіта повинна бути доступною людині протягом усього її життя, особливо в період підготовки та здійснення творчої і виробничої діяльності [1, с. 11-20]. Аналізуючи доступність освіти на сучасному етапі розвитку, з впевненістю можна сказати, що через брак коштів школярі обирають не ту сферу, де вони можуть себе реалізувати, а той напрям навчання, який є фінансово доступним для них.

Також, однією з проблем, за думкою Аналітичного центру Cedos, виступає дисбаланс у фінансуванні підготовки фахівців у різних галузях. Так, за його словами, вартість підготовки одного лікаря втричі менша, ніж вартість підготовки фахівця у вищих, підпорядкованих Міністерству культури. Причини цього експерти вбачають в лобізмі на рівні уряду. Зазначається, що сучасна система підготовки всіх рівнів спеціалістів не відповідає ані потребам суспільства, ані ринку праці та загалом потребам держави [2].

Крім того слід зазначити, що держава постійно обмежує і контролює державні навчальні заклади щодо «наповнення» і використання спеціальних фондів ЗВО. Фінансуючи освіту, держава не купує освітні послуги, а забезпечує діяльність свого структурного елемента, який безкоштовно виробляє освітні послуги для споживання частиною населення [3]. Тобто за цією думкою, вже можна стверджувати, що не всі зможуть отримати державні безкоштовні освітні послуги, а саме частина населення, в тому числі: пільгові категорії, інтелектуальна молодь або ті, хто крім зданого ЗНО успішно складає додаткові іспити, які визначають самі ЗВО.

За кількістю студентів ЗВО Україна не відстає від розвинених держав. Основна